

Opinnäytetyö (AMK)
Viestinnän koulutusohjelma
Animaation suuntautumisvaihtoehto
2011

Pinja Partanen

ANIMAATIOFESTIVAALIT

– ohjeita animaatio-opiskelijalle

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tekijä: Pinja Partanen

ANIMAATIOFESTIVAALIT

– ohjeita animaatio-opiskelijalle

Opinnäytetyöni aihe on ”Animaatiofestivaalit – ohjeita animaatio-opiskelijalle”, eli kirjoittaessani olen pyrkinyt miettimään asioita ohjaajaopiskelijan näkökulmasta. Pohdin opinnäytetyössäni animaatiofestivaalien merkitystä ohjaajalle ja käyn läpi perusasiat nauhan lähettamisestä festivaaleille ja festivaalivierailulle menemisestä. Käytän paikoitellen esimerkkinä minun, Elli Vuorisen ja Jasmiini Ottelinin Turun Taideakatemiassa tekemäämme lyhytanimaatiota Benigni (2009).

Esittelen myös muutamia tunnettuja ja keskeisiä animaatiofestivaaleja, ja olen pyrkinyt valitsemaan tarkasteluun festivaaleja, joissa on opiskelijakilpailusarja tai opiskelijatöitä hyväksytään ohjelmistoon. Koska tarkastelussa on vain muutama festivaali, löytyy liitteistä kattavampi lista animaatiofestivaaleista internet – osoitteineen.

Lopuksi olen tarkastellut festivaalien tulevaisuuden näkymiä, kuten sitä miten digitalisoituminen vaikuttaa festivaaleihin ja festivaalikentän vaihtuvuutta; festivaalien loppumista ja niiden syntymistä.

Pyrkimyksenäni on ollut laatia omien kokemusten, käymieni keskustelujen ja lähteiden pohjalta opiskelevia animaatio-ohjaajia hyödyttävä ja inspiroiva paketti.

ASIASANAT: animaatio, elokuvafestivaalit, kulttuuritapahtumat

Author: Pinja Partanen

ANIMATION FESTIVALS

– Guidelines for animation students

The topic of my thesis is “Animation festivals –guidelines for animation students”, so I approach the subject from students’ point of view. In my thesis I ponder about the meaning of animation festivals to the director and I go through the basics of sending tapes and going to festivals. I occasionally use short animation “Benigni” as an example. It is made by me, Elli Vuorinen and Jasmiini Ottelin in Turku Academy of applied sciences.

I also introduce some well-known animation festivals, and my aim has been to choose festivals that have a student competition or other student programme. Because I look into only a few festival, in the end of this thesis is more comprehensive list of festivals.

In the end I have look into the future aspects of animation festivals, such as how digitalization affects on the festivals and how the field of festivals changes.

My aim has been to make an inspiring and compact package from my own experiences, the discussions I have had and other resources.

KEYWORDS: Animation, film festivals, cultural events.

SISÄLTÖ

SANASTO	5
1 JOHDANTO	6
2 ANIMAATIOFESTIVAALIENMERKITYS OHJAAJALLE	7
2.1 Tunnettavuuden lisääntyminen, suhteiden luominen ja ammatillinen sivistys	7
2.2 Tunnustuksen saaminen	11
3 FESTIVAALEILLE LÄHETTÄMINEN	15
3.1 Lehdistöpaketin tekeminen	15
3.2 Sääntöjen tarkistaminen	16
3.3 Ilmoittautumiskaavake	17
3.4 Sähköiset ilmoittautumispalvelut	17
3.5 Esikatselukopion lähettäminen	18
3.6 Esityskopion lähettäminen	19
4 FESTIVAALILLE OSALLISTUMINEN	20
4.1 Akkreditoituminen	20
4.2 Matkan järjestäminen	21
5 TUNNETUIMPIA ANIMAATIOFESTIVAALEJA	22
5.1 Kotimaiset festivaalit	22
5.2 Eurooppa	22
5.3 Euroopan ulkopuoliset	26
6 TULEVAISUUDEN TUULET	27
6.1 Festivaalien digitalisoituminen	27
6.2 Festivaalien syntyminen, kuoleminen ja kuolleista nousu	28
7 LOPPUSANAT	30
LÄHTEET	32

Liitteet

Liite 1. Lista animaatiofestivaaleista

Liite 2. Linkkejä

Kuvat

Kuva 1: Jännittyneet ohjaajat Ranskan Premiers Plansissa (Vuorinen, E. 2010)

Kuva 2: Animaatioväkeä päiväretkellä Animafestissä (Animafest Zagreb, 2011).

Kuva 3: festivaalipasseja (Partanen, P. 2011)

Kuva 4: Animafestin festivaalikeskuksessa vietettiin Alexei Alexeevin syntymäpäiviä. Päivänsankari oikealla, sormi suussa (Partanen, P. 2011)

Kuva 5: "Meet the film makers" keskustelutilaisuus Animafestissä. Henkilöt oikealta: Olga Pärn, Priit Pärn, Igor Prassel ja Chris Landreth (Partanen, P. 2010).

SANASTO

akkreditointi	Ennakoilmoittautuminen festivaalille festivaalipassin saamista varten
film market	Festivaaleilla järjestettävä elokuva-arkisto, jossa alan ihmiset voivat käydä katsomassa festivaalille ilmoitettuja elokuvia
entry form	Ilmoittautumiskaavake festivaalille
pitchaus	Idean myyminen
presskit	Materiaalipaketti, johon on koottu olennainen tieto animaatiosta ja kuvia
pro forma	Eräänlainen kuitti paketin sisällöstä, tarvitaan lähetettäessä nauhaa EU:n ulkopuolelle
stilli, still-kuva	Kuva animaatiosta, kuvankaappaus

1 JOHDANTO

Elokuvafestivaaleja on maailmassa sadoittain, ellei jopa useampi tuhat. Niitä järjestetään pikkukaupungeissa, miljoonakaupungeissa, laivoilla ja nykyisin myös Internetissä. Festivaalit voivat koostua näytöksistä, luennoista, työpajoista ja pitchaustilaisuuksista, mutta myös muusta, elokuvantekijöille tarkoitettu ohjelmasta, esimerkkinä Tampereen elokuvajuhlien ohjaajien sauna. Niin pitkille kuin lyhytelokuville taatusti löytyy omat festivaalinsa. ”Tavallisten” elokuvafestivaalien ohella on värikäs valikoima muilla tavoin profiloituneita elokuvajuhlia, esimerkkeinä fantasia- ja kauhuelokuvafestivaalit, seksuaalivähemmistöelokuvafestivaalit, jonkun maan(-osan) elokuville omistautuneet festivaalit ja opiskelijafestivaalit. Pelkästään animaatiolle omistautuneita, aktiivisia festivaaleja arvioisin olevan yli kuusikymmentä, mutta en ole laskenut mukaan Yhdysvaltalaisia festivaaleja. Yleensä elokuvafestivaalit hyväksyvät ohjelmistoihinsa myös animaatioita, mutta aion perehtyä tekstissäni lähinnä animaatiolle omistettuihin festivaaleihin. Viittauksilta lyhytelokuvafestivaaleihin ei kuitenkaan voi välttyä.

Animaatiopiirit ovat pienet ja niinpä festivaaleilla saattaa tavata usein entuudestaan tuttuja kasvoja aikaisemmista tapahtumista. Animaatioelokuvien katselun ohella tapahtumien parasta antia onkin juuri animaatioväen kanssa seurustelu. Festivaaleilla järjestetään yleensä myös kutsuja, joissa pääsee halutessaan tutustumaan ammattilaisohjaajiin ja muuhun alan väkeen. Tällaiset rennot tilaisuudet edesauttavat alalla verkostoitumista.

Elokuvantekijät ovat haluttuja vieraita, joten monet festivaalit ovat valmiita kustantamaan ainakin osan ohjaajan matka- ja majoituskuluista saadakseen nämä paikalle. Festivaalien järjestäjät ovat yleensä hyvin ystävällistä ja paikalle kutsutusta ohjaajasta pidetään hyvää huolta.

Käyn kirjallisessa työssäni läpi muutamia tunnetuimpia animaatiofestivaaleja ja selvitän miten menetellä kun haluaa työnsä festivaalille tai mennä itse festivaalille oman elokuvansa edustajana. Koetan selvittää myös festivaalien tulevaisuuden näkymiä; miten festivaalit mahdollisesti muuttuvat

tulevaisuudessa. Lähteinäni käytän omien kokemusten lisäksi ohjaajien ja festivaalivierailijoiden kanssa käymiäni keskusteluja. Animaatiofestivaalien internet -sivuilta olen myös löytänyt paljon hyödyllistä informaatiota ja varmistanut itselleni epäselviä asioita.

Toivon kirjallisen lopputyöni auttavan animaatioelokuvantekijöiden alkuja töidensä lähettämässä kansainvälisille festivaaleille ja myös rohkaisevan heitä menemään itse paikan päälle verkostoitumaan, sivistämään itseään ja inspiroitumaan entistä parempien elokuvien tekemiseen.

2 ANIMAATIOFESTIVAALIENMERKITYS OHJAAJALLE

2.1 Tunnettavuuden lisääntyminen, suhteiden luominen ja ammatillinen sivistys

Kun animaatio on päässyt festivaalin ohjelmistoon eli kilpailuun tai johonkin ei-kilpailulliseen sarjaan, on jo se merkki siitä että ainakin joku esivalintaraadista on nähnyt elokuvassa jotain hyvää. Animaation esitys festivaalilla voi poikia pyyntöjä lähettää elokuva esivalintaan toisellekin festivaalille. Festivaaleilla kiertänyttä animaatiota saatetaan joskus kysyä jopa suoraan ohjelmistoon esivalinnan asemesta kuten Jasmiini Ottelinin, Elli Vuorisen ja minun tekemälle nukkeanimaatiolle Benignille on käynyt pari kertaa. Suurimmilla animaatiofestivaaleilla on film market -osastot, joihin animaatio voi päästä, vaikkei sitä olisi valittu varsinaiseen ohjelmistoon. Film market on arkisto festivaalille pyrkineistä elokuvista. Film markettia selaavat tuottajat, muiden festivaalien järjestäjät sekä muut alalla työskentelevät kiinnostuneet.

Mitä hyötyä on siitä että animaatio kiertää festivaaleja ja että sen näkee moni? Puoli-ilmaisten festivaalimatkojen ja mukavien kokemusten lisäksi näkyvyyden saaminen voi tuoda työtilaisuuksia tai levityssopimustarjouksia. Parikin levittäjää on ollut kiinnostuneita Benignistä, mutta emme ole vielä sitoutuneet sopimukseen. Elli Vuorinen sen sijaan teki sopimuksen animaatiostaan

Kielitietystä (eng. The Tongueling, 2010) levitysyhtiö Some Like It Short:in kanssa.

Animaatiofestivaalit ovat tärkeitä esityskanavia lyhytanimaatioille, eritoten taideanimaatiolle, ja myös parhaita foorumeita muiden alan tekijöiden tapaamiseen. Tapahtumissa käy "siviilien" lisäksi nimekkäitä ohjaajia, uusia lupauksia, tuottajia, levittäjiä, musiikintekijöitä, animaatio-opiskelijoita ja muita alalla jo työskenteleviä tai alalle pyrkiviä. Festivaalien useimmiten rennon yleistunnelman ja oheisjuhlien myötä kynnyks keskustella muiden alalla olevien kanssa madaltuu. Kliseisin, mutta toisaalta myös luontevin tapa avata keskustelu vieraan kanssa on kommentoida juuri näkemäänsä näytöstä, festivaalia yleensä tai rupatella vastapuolen animaatiosta.

Merkitystä ei ole pelkästään oman alan ihmisten kanssa seurustelulla. Aloittelevan ohjaajan jännittävin hetki on oman animaatioelokuvan näyttäminen suurelle yleisölle ja heidän reaktioidensa seuraaminen. Tietenkin eri kansallisuuksiin uppoavat erityyppiset elokuvat, mutta mielestäni yleisön suhtautumisella on merkitystä aloittelevalle ohjaajalle, jonka ammatillinen itsetunto ja ego eivät ole vielä kovaksi keitettyjä. Voihan olla että, jotkin elitistiset piirit eivät jotain elokuvaa arvosta, mutta kansan syvistä riveistä kumpuaa positiivista palautetta. Tai toisin päin. Pelkkä negatiivinen palaute laskee itsetuntoa, mutta toisaalta jos on tarpeeksi uhmakas ohjaaja, se voi kannustaa tekemään parempia elokuvia.

Kuva 1: Jännittyneet ohjaajat Ranskan Premiers Plansissa (Vuorinen, E. 2010).

Joillakin festivaaleilla järjestetään elokuvantekijöille mukavaa oheistoimintaa. Kroatian Animafestillä Zagrebissa vieraat koottiin kahteen linja-autoon ja vietiin noin tunnin ajomatkan päähän vehreälle joelle. Aivan joen vieressä oli ravintola, jossa meille tarjottiin buffet -lounas viineineen. Samalla juhlistettiin ohjaaja Koji Yamamuran syntymäpäiviä. Jokilaivalla järjestettävän KROKin kerrotaan olevan myös vertaansa vailla niin oheistoiminnaltaan kuin tunnelmaltaan. Onhan kyseessä laivalastillinen animaatioväkeä seilaamassa pitkin Volgaa tai Dnepriä yli viikon ajan, mikä riittää ystävyysuhteiden solmimiseen: ”Päädymme Nikin kanssa muuttamaan San Franciscosta Belgian Gentiin tavattuamme KROKissa erään animaattorin, jonka kanssa meistä tuli läheisiä ystäviä. Nik on tehnyt musiikkia useille Venäläisille animaattoreille, joihin emme ilman KROKia olisi tutustuneet” kertoo animaatiofestivaaleja kiertävä ja niistä kirjoittava journalisti Nancy Denney-Phelps (Denney-Phelps, N. 2011). Nancyn mies Nik Phelps on tehnyt musiikkia animaatioihin.

Kuva 2: Animaativäkeä päiväretkellä Animafestissä (Animafest Zagreb, 2011).

Vaikkei olisi seurustelusta innostunut, kannattaa festivaaleilla käydä sivistämässä itseään näytöksissä ja osallistumassa tilaisuuden salliessa kiintoisille luennoille ja työpajoihin.

Festivaalien oheisnäytöksissä voi esimerkiksi olla jokin tietty teema, kuten maa. Vuonna 2009 Slovenian Animatekassa oheisnäytöksien teemana olivat suomalaiset animaatiot. Erilaisiin retrospektiiveihin on koottu helmiä menneiltä ajoilta, ja ne voivat olla vaikkapa jonkun nimekkään ohjaajan koostamia tai jonkun ohjaajan töistä koostettu kokonaisuus. Luentojen sisältö vaihtelee, mutta usein puhuja voi kertoa esimerkiksi omasta tekemisestään tai vaikkapa produktiosta, jossa on ollut mukana. Animafestillä Kroatiassa olin seuraamassa luentoa *Fantastic Mr. Fox*:in (Wes Anderson 2009) tekemisestä. Puhumassa oli elokuvan kuvakäsikirjoituksesta vastuussa ollut henkilö, jolloin luennon paino oli puhujan aseman mukaisesti kuvakäsikirjoituksessa. Työpajojen aiheina voi olla esimerkiksi käsikirjoittaminen tai eri animaatiotekniikat.

Panoraamien ja retrospektiivien näkeminen sekä luennoille ja työpajoihin osallistuminen ei pelkästään syvennä omaa ammatillista tietoutta ja osaamista

vaan hyödyttää koko alaa. Opittu tieto-taito edesauttaa laadukkaampien animaatioiden syntymistä ja täten edistää animaation arvostusta muidenkin kuin alan väen keskuudessa. Animaatiokoulutuskaan Suomessa ei tänä päivänä pysty tarjoamaan aivan kaikkea tietoa, joten vastuu omatoimisesta ammatillisen osaamisen syventämisestä korostuu. Työpajoja ja luentoja järjestetään toki muulloin ja muuallakin kuin festivaaleilla, mutta animaatiofestivaaleissa työ sekä huvi yhdistyvät kätevästi

2.2 Tunnustuksen saaminen

Kansainvälinen kilpailu on yleensä festivaalien tärkein ohjelma. Opiskelijan kannalta tärkein on opiskelijakilpailu, vaikka opiskelijatöitä on päässyt myös varsinaisiin kilpailusarjoihin. Jos animaatioelokuvalla on vastassaan laadukkaita kilpailijoita, voi jo hyvään seuraan pääsemistä pitää henkilökohtaisena meriittinä. Kilpailusarjan tärkeydestä huolimatta ei kuitenkaan ole väheksyttävämpää päästä johonkin ei-kilpailulliseen sarjaan, sillä festivaaleille yleensä on satoja pyrkijöitä kun taas ohjelmistoihin kaiken kaikkiaan valitaan muutamia kymmeniä. Ohjelmistoon pääsee valintaraadin mielestä parhaimmat animaatiot.

Kilpailusarjan voittaja valitaan joko yleisöäänestyksellä tai juryn toimesta. Tulipa tunnustus kumpaa kautta tahansa, voittaminen jossain hivelee aina itsetuntoa. Voittajasta puhutaan ja voittaja kiinnostaa useampaa. Toisaalta voittaja voi olla hyvin kiisteltykin: François Alauxin, Hervé de Crécyn ja Ludovic Houplainin tekemä Logorama on saanut elokuvafestivaaleilla merkittäviä palkintoja, kuten parhaan lyhytelokuvan Oscarin vuonna 2010, mutta joissain taideanimaatiopiireissä tätä 3D animaatiota jopa halveksutaan. Mutta olipa Logorama vihattu tai pidetty, on sen saama huomio varmasti edesauttanut sen tekijöitä urillaan.

Maineen ja kunnian lisäksi kilpailuista voi voittaa mukavia rahapalkintoja. Rahakkaammilla ja paremmin sponsoroiduilla festivaaleilla saattaa pyöriä isojakin summia, pienillä festivaaleilla voi menestys tuoda takataskuun

nimellisen rahapalkinnon. Tyypillisesti palkinnot ovat muutamista sadoista euroista tuhansiin euroihin, ja vielä tähän mennessä Taideakatemian animaatio-opiskelijat ovat saaneet pitää mahdolliset rahapalkinnot itsellään. Diplomit ja palkintopokaali jäävät koululle.

Rahapalkintojen ohella tai asemesta voidaan joskus jakaa tavarapalkintoja. Esimerkkinä Intian Anifest, jossa opiskelijakilpailun voittajalle annettiin vuonna 2010 muun muassa tietokoneen näyttö, kannettava tietokone, Adoben ohjelmistolisenssi, Toon Boom -animaatio-ohjelma ja ulkoinen kovalevy. Mielenkiintoista on myös se, että palkinnoksi mainittiin visuaalista viihdettä tuottavan Prime Focus -yhtiön tarjoama harjoittelupaikka voittajalle (The Animation Society of India, TASI, 2010). Tällaiset hyvät tavarapalkinnot ja tarjoukset harjoittelupaikasta ovat eittämättä konkreettinen apu opiskelijalle, mutta ongelmana tavarapalkinnoissa voi olla niiden postittamisen hintavuus. Animaatiomme Benigni tuli Intian Anifestillä vuonna 2010 toiselle sijalle, jolloin palkintona olisi ollut t-paidan, lippalakin ja mukin lisäksi näyttö, ulkoinen kovalevy sekä kuvankäsittelyohjelma, mutta palkinnot olisi täytynyt noutaa paikan päältä tai organisoida lähettipalvelu kuljettamaan paketti Intiasta Suomeen. Lähettipalvelun käyttäminen tässä tapauksessa olisi tullut palkinnon arvoa hintavammaksi, joten päätimme luovuttaa tavarat kolmanneksi parhaalle. Benignin meriitti toiseksi tulleen opiskelija-animaationa kuitenkin säilyi.

Tyypillisesti festivaali maksaa voittosumman ohjaajan ilmoittamalle tilille, mutta onpa Benignin CICDAF:ista (China International Animation and Digital Arts Festival) voittama rahasumma noudettu festivaalin pyynnöstä Western Unionin toimistosta. On myös käynyt niin, että voittorahoja on saanut odottaa kauan tai niitä ei ole tullut ollenkaan: animaatiomme voitti Pietarilaisella Message to Man -lyhytelokuvafestivaalilla mukavan summan rahaa elokuussa 2010, muttemme ole saataviamme saaneet tähänkään päivään mennessä. Festivaalijärjestäjien mukaan heillä on ollut ongelmia sponsorien kanssa. Tämä varmasti pitää paikkansa, mutta yhtäkaikki moinen sekoilu ei anna festivaalista kovinkaan hyvää kuvaa. Lopulta kyseisen tapahtuman organisoijat eivät enää vastanneet tiedusteluihin, mikä on vain entistä nolompaa Message to Manin kannalta.

Animatricks on tällä hetkellä Suomen ainoa animaatiofestivaali, niinpä siellä jaettavaa Metropolia -palkintoa voitaneen pitää tärkeämpänä kotimaisena animaatiopalkintona. ”Metropolia -palkinto myönnetään tunnustuksena vuoden mielenkiintoisimmalle uudelle kotimaiselle animaatioelokuvalle. Kriteereinä toimivat tekninen osaaminen, oivaltava sisältö ja innovatiivinen toteutus. Tuhannen euron suuruisen rahapalkinnon toivotaan auttavan saajaansa tulevien projektien suunnittelussa. Palkinnon jakaa kolmihenkinen tuomaristo, johon Animatricks -festivaali nimeää vuosittain kaksi tuomaria ja Metropolia ammattikorkeakoulu yhden” (Animatricks, 2009).

Arvostetuimmat Eurooppalaiset palkinnot ovat **ANOBA** ja **Cartoon d'OR**.

”**ANOBA** on vuonna 2005 perustettu Pohjois- ja Baltian maiden animaatiofestivaalien yhteistyöverkosto. Verkoston tarkoituksena on lisätä yhteistyötä maiden välillä ja tehdä tunnetuksi jäsenmaidensa animaatiotuotantoa. Verkosto myöntää vuosittain ANOBA-palkinnon (Award of the Nordic and Baltic Animation Festivals) yhdelle pohjoismaiselle tai baltialaiselle animaatioelokuvalle. Jokainen verkoston festivaali nimeää yhden omassa maassaan valmistuneen elokuvan kilpailuun ja tuomaristona toimii yhteistyöfestivaalien johdosta koostettu jury” (Animatricks, 2009).

ANOBA -yhteistyöfestivaalit (vuonna 2010) olivat:

- Animated Dreams, Viro
- Animatricks Animation Festival, Suomi
- Fredrikstad Animation Festival, Norja
- Tindirindris Animation Film Festival, Liettua
- Odense Film Festival, Tanska
- FIA - Forums for International Animation, Ruotsi

(Animatricks, 2009).

Cartoon d'OR on merkittävä, vuosittain Euroopan parhaimmalle animaatiolle myönnettävä palkinto. Cartoon d'OR ehdokas ehdokkaat valitaan

yhteistyöfestivaaleilla, ja näistä elokuvista jury valitsee viisi kilpailemaan Cartoon d'OR:ista.

Cartoon d'OR yhteistyöfestivaalit ovat:

- AniFest , Teplice - Tsekki
- Anima, Brysseli - Belgia
- Cinanima, Espinho - Portugali
- Encounter Short Film Festival, Bristol - Iso-Britannia
- Festival International du Film d'Animation, Annecy - Ranska
- Fredrikstad Animation Festival, Fredrikstad - Norja
- Holland Animation Film Festival, Utrecht - Alankomaat
- I Castelli Animati – Genzano di Roma - Italia
- Internationales Trickfilm Festival Stuttgart - Saksa

(European association of animated films, "CARTOON", 2011).

Lisäksi Itä-Eurooppalaisten festivaalien liittoutuma valitsee parhaan Itä-Eurooppalaisen animaation, joka Cartoon East –palkinnon lisäksi pääsee Cartoon D'OR ehdokas ehdokkaaksi. Tähän liittoutumaan kuuluvat seuraavat festivaalit:

- Animafest – Zagreb - Kroatia
- Animateka – Ljubljana - Slovenia
- Anim'est – Bukarest - Romania
- Balkanima – Belgrad - Serbia
- Banjaluka International Animated Film Festival - Banja Luka - Bosnia ja Hertsegovina
- Fest Anča – Žilina - Slovakia

(European association of animated films, "CARTOON" 2011).

Ami Lindholmin animaatio "Ilo Irti" (2006) on voittanut Suomen ensimmäisen ANOBAN Animated Dreamsissa 2006. Cartoon d'OR -voittoa ei ole vielä Suomeen saatu, mutta Amin "Ilo Irti" ylsi vuonna 2007 finaaliin. Kunnia jo tämäkin.

3 FESTIVAALEILLE LÄHETTÄMINEN

3.1 Lehdistöpaketin tekeminen

Kun animaatioelokuva on valmis festivaaleille lähetettäväksi, on hyvä aloittaa lehdistöpaketin eli presskitin tekemisestä. Presskit on materiaalipaketti, johon kootaan olennaista tietoa animaatioelokuvasta. Toisinaan festivaalit haluavat esivalintaan lähetettävän dvd:n ja entry formin lisäksi jotain muuta informaatiota, ja tällöin on hyvä lähettää presskit, joka sisältää kaiken tärkeän tiedon. Kätevintä on kirjoittaa se sähköiseen muotoon, jolloin se on helposti poltettavissa cd:lle, tulostettavissa tai lähetettävissä sähköpostissa.

Presskitin tulee sisältää ainakin seuraavat tekniset tiedot: kesto, kuvasuhde, esityskopioformaattit ja animointitekniikka. Teknisten tietojen lisäksi presskitiin laitetaan yhteystiedot, tekijäluettelo, animaation synopsis ja tagline ja ohjaajan biografia. Tekijätietoihin voi merkitä haluamiaan tekijöitä, mutta ainakin tuottaja, ohjaaja ja musiikintekijä olisi tärkeää mainita. Mitä tarkempi, sen parempi. Tekstitiedostoa voi myöhemmin täydentää lisäämällä siihen festivaalit ja muut tapahtumat missä elokuva on esitetty ja palkittu. Koko pakettiin sisältyy vielä muutama still -kuva elokuvasta ja kuva ohjaajasta. Kuvien kannattaa olla valmiiksi painokelpoisia resoluutioiltaan: 300dpi on riittävä ja yleensä vaadittu koko.

Presskitistä on hyvä olla olemassa suomenkieliset ja englanninkieliset versiot, mutta mikseipä muunkin kieliset jos oma kielitaito on riittävä. Usein festivaalit ottavat vapauden kääntää synopsisen omalle kielelleen, eikä aina voi olla varma kuinka korrektisti käänös on tehty.

3.2 Sääntöjen tarkistaminen

Sääntöjen tarkistaminen kymmenille festivaaleille on varsin puisevaa puuhaa, ja on ihan itsestä kiinni kuinka nopeasti ne haluaa katsoa läpi. On kuitenkin muutama seikka mihin kannattaa sääntöjä silmäillessä pysähtyä miettimään tarkemmin.

Festivaalien säännössä kannattaa kiinnittää huomiota vaatimukset esityskopiosta. Amerikkaan ja joihinkin Aasian maihin voidaan tarvita esityskopio ntsc – muodossa, jonka tekeminen on vaivalloista. Joillakin ntsc-formaatin maiden festivaaleilla voi kuitenkin olla oikeanlaiset projektorit palversioiden toistoon. On syytä tarkistaa myös festivaalin käytäntö nauhojen palauttamisessa. Jotkut festivaalit eivät palauta esityskopiota omaan laskuunsa tai muutenkaan. Nauhan jääminen festivaalille on aina pieni rahallinen menetys koululle. Esityskopio dvd:t voi kuitenkin omantunnontuskitta antaa jäädä festivaalien kontolle.

Eurooppalaisille animaatiofestivaaleille ei yleensä ole osallistumismaksua, kun taas Yhdysvaltalaisilla lyhytelokuva festivaaleilla tuntuu olevan enemmän sääntö kuin poikkeus se että osallistumismaksua vaaditaan. Jos kuitenkin elokuva on festivaalin toimesta pyydetty osallistumaan tapahtumaan, voi maksusta vapautua.

Erilaiset tekijänoikeuteen liittyvät sääntökohdat tulee syynätä hyvin tarkkaan läpi. Festivaali voi esimerkiksi haluta laittaa animaation tietyksi ajaksi Internetiin, esittää sitä festivaalin jälkeen muualla tai käyttää 10 % kokonaiskestosta promotarkoituksiin. ”Olen nähnyt jopa Suomessa festivaalin, jonka säännöissä tekijä luovuttaa kilpaan ilmoittautuessaan elokuvansa vapaat levitys- myynti- ja edelleenluovutusoikeudet festivaalille. Tämä on selkeä ryöstö, joka tarkoittaa sitä, että festivaali voisi halutessaan tuottaa kaikista saamistaan elokuvista dvd-levyjä tai myydä ne televisioon tekijän saamatta minkäänlaista korvausta. Laki ei aseta tekijänoikeuksien luovutukselle määrämuotoa ja kähvellys on mahdollinen” (Jokinen, H. 2009). Suostumuksen annettua voi olla hankalaa enää vetäytyä mikäli päätös alkaa kaduttaa, siksi esimerkin kaltaisiin epäilyttäviin sääntöihin pitää suhtautua harkiten.

3.3 Ilmoittautumiskaavake

Ilmoittautumiskaavakkeisiin eli entry formeihin kirjoitetaan olennainen tieto animaatiosta ja sen tekijästä, ilmoitetaan esityskopiomuoto ja annetaan suostumukset tai kieltäytymiset mahdollisiin festivaalin haluamiin käyttöoikeuksiin. Lopuksi kaavake allekirjoitetaan. Entry form voi olla sähköisesti lähetettävä tai tulostettava, usein sähköinenkin versio kuitenkin tulostetaan signeerausta varten ja lähetetään esikatselukopion mukana.

3.4 Sähköiset ilmoittautumispalvelut

Esikatselu dvd:iden lähettely tulee pitemmän päälle hintavaksi, olipa sitten kyse koulun kautta tai itse lähetettäväksi viedyistä paketeista. Jatkuva entry formien täyttäminen käy työstä. Lähetyskuluissa säästämiseksi ja ylipäättään lähettämisen helpottamiseksi on perustettu internet-palveluita, joihin voi ladata elokuvastaan videotiedoston, stillejä ja kirjoittaa kaikki tekniset ja tekijätiedot valmiiksi ja lopulta muutamalla klikkauksella lähettää elokuvansa valitsemalleen festivaalille. Sähköisiä ilmoittautumispalveluita ei ole vielä kovin montaa ja niiden kanssa yhteistyötä tekevien festivaalien määrä on rajallinen, joten tylsistä ilmoittautumiskaavakkeiden täyttämistuokioista ei palveluista huolimatta pääse kokonaan eroon. Pääasiassa näiden palveluiden listoilla on elokuvafestivaaleja, mutta koska lähes kaikki lyhytelokuvafestivaalit huolivat ohjelmistoihinsa animaatioita, on niitä syytä esitellä.

Yksi tällainen internet-palvelu on **Withoutabox**, joka tekee yhteistyötä tuhansien elokuvafestivaalien kanssa. Joukossa on jokunen Yhdysvaltalainen animaatiofestivaalikin. Withoutaboksiin rekisteröityminen on ohjaajalle maksutonta, mutta kaikille sen kanssa yhteistyötä tekeville festivaaleille on pääsymaksu, joskin Withoutaboxin kautta voi saada pienen alennuksen. Alennuksen saamiseenkin on tosin keksitty keino rahastaa elokuvantekijöitä: jos mielihii saada alennuksia, täytyy etukäteen ostaa alennuspaketti ("Discount pack"), jolla saa alennusta yli 15 dollarin arvoisista osallistumismaksuista (Withoutabox, 2011). On melko härskiä, että myös opiskelijasarjoihin vaaditaan pääsymaksu. Osallistumismaksun maksaminen ei tietenkään takaa elokuvan

pääsyä festivaalille, eli kannattaako opiskelijan ottaa riskiä ja tuhata vähiä varojansa moiseen rahastukseen?

Shortfilmdepot on samankaltainen palvelu ja ennen kaikkea ilmainen rekisteröityä sekä käyttää. Se tekee yhteistyötä yli kolmenkymmenen Eurooppalaisen lyhytelokuvafestivaalin kanssa. Shortfilmdepotissa tehdään ”film card”, johon syötetään yksityiskohtaiset tiedot elokuvasta. Suurimmalle osalle Shortfilmdepotin kanssa yhteistyötä tekevistä festivaaleista edelleen täytyy lähettää esikatselu dvd tulostetun ja allekirjoitetun film cardin kanssa, vaikka uutena ominaisuutena palveluun onkin tullut videotiedoston lataaminen (Shortfilmdepot, 2011).

Reelport tekee yhteistyötä yli kahdeksankymmenen lyhytelokuvafestivaalin kanssa, muiden muassa Tampereen elokuvajuhlien. Rekisteröityminen, ensimmäinen elokuvanlataus Reelportiin sekä ensimmäinen festivaalilähetys palvelun kautta on ilmaista, mutta sen jälkeen lähettäminen ja elokuvien lataus omalle tilille maksaa. Reelport on samalla eräänlainen elokuvakatalogi, josta ostajat voivat etsiä ja katsoa lyhytelokuvia maksua vastaan (Reelport, 2011).

3.5 Esikatselukopion lähettäminen

Yleisin esikatselukopiomuoto on dvd. Muista aina tarkistaa dvd-levyn toimivuus. Lähes poikkeuksetta esikatselu dvd:tä ei lähetetä takaisin, vaan se jää festivaalin omiin arkistoihin. Dvd:n mukana lähetetään allekirjoitettu entry form ja cd:lle poltettu presskit stilleineen, jos niitä ohjeissa vaaditaan. Jos vain mahdollista, kannattaa kuitenkin oheismateriaalin lähettämässä suosia sähköpostia.

Lähettäjäksi voi merkitä oman koulun tai linjavastaavan. Yleinen käytäntö on että ulkomaille lähettäessä paketin päälle kirjoitetaan ”no commercial value, for cultural purpose only”. Monet festivaalit tätä kehottavat eikä siitä varmasti haittaakaan ole vaikka lähettäisi lähelle Ruotsiin.

3.6 Esityskopion lähettäminen

Hyväksytyt esityskopiot on määritelty festivaalien omissa säännöissä ja usein esityskopiosta kysytään ilmoittautumiskaavakkeissa. Turun ammattikorkeakoulun taideakatemiassa on käytäntönä että elokuvasta tehdään digibeta -nauha ja dvd, tarpeen vaatiessa betacam sp -nauha. Näistä digibeta on master -nauha. Masteria ei koskaan kannata lähettää festivaaleille, sillä aina on riski että nauha häviää tai tuhoutuu matkalla. Masteri arkistoidaan koululle ja sitä käytetään mahdollisien muiden nauhakopioiden tekemiseen. Muiden esityskopiomuotojen, kuten blu-ray -levyjen kustantaminen on tällä hetkellä opiskelijan vastuulla, mutta mahdollisesti käytäntö muuttuu tulevaisuudessa.

Esityskopion mukaan kannattaa varmuuden vuoksi kiinnittää sen palautusosoite, vaikka festivaalit sitä erikseen saattavat sähköpostitsekin kysyä. Nauha pakataan huolellisesti ja osoite kirjoitetaan selkeästi ja muiden merkintöjen kanssa toimitaan samoin kuin esikatselukopiotakin lähetettäessä.

Euroopan unionin ulkopuolelle pakettia lähetettäessä on syytä tehdä Pro Forma. Pro Forma tehdään tullia varten ja siihen kirjoitetaan tarkasti lähettäjän- ja vastaanottajan tiedot, kuvaus paketin sisällöstä, käyttötarkoitus sekä rahallinen arvo. Postin ja kuljetuspalvelu TNT:n internet -sivuilla on Pro Forma -pohjia täyttöohjeineen, mutta omasta kokemuksesta voin kertoa että kotikutoisemmalla, Wordilla kirjoitetulla ja epävirallisemmanköisellä Pro Formalla on nauha lähetetty onnistuneesti muun muassa Norjaan, Kiinaan, Etelä-Koreaan, Kroatiaan ja Kanadaan.

Järjestelmällisyys festivaalilähetyksiä tehtäessä on suotavaa. Kannattaa pitää listaa siitä mille festivaaleille esikatselu dvd on lähetetty, ja minkä esityskopion kyseisen festivaalin entry formiin on ilmoittanut. Festivaalikutsun tullessa ei sitten enää tarvitse muistella että minkähän nauhan sinne on ilmoittanut.

Joskus voi käydä niin, että tapahtumat järjestetään ajallisesti tai fyysisesti toisiaan lähellä eikä tällöin ole järkeä siinä, että nauha lähetetään ensin takaisin Suomeen ja täältä seuraavalle festivaalille. Kuluu vain turhaa aikaa ja rahaa. Näissä tapauksissa kannattaa ottaa suoraan nauhojen lähetyksistä vastaavaan henkilöön, pyytää lähettämään suoraan seuraavalle festivaalille ja antaa

mukaan vastaanottajan yhteystiedot. Vastaavasti on asiallista ilmoittaa myös vastaanottavalle festivaalille järjestelyistä ja ilmoittaa lähettäjän yhteystiedot.

4 FESTIVAALILLE OSALLISTUMINEN

4.1 Akkreditoituminen

Akkreditoituminen käytännössä tarkoittaa ilmoittautumista festivaalille ennakkoon, jolloin saa kaikkiin näytöksiin ja useimpiin oheistapahtumiin oikeuttavan festivaalipassin. Ohjaajalle, jonka animaatio on ohjelmistossa, akkreditointi lähes poikkeuksetta on ilmainen. Muuten opiskelijat voivat saada alennusta. Ennakoilmoittautuminen tehdään sähköisesti festivaalien nettisivujen kautta, tai sähköpostitse festivaalin ilmoittamaan osoitteeseen. Festivaalipassi noudetaan paikan päältä, yleensä festivaalikeskuksesta, ja passin mukana lähes aina saa tapahtuman logolla varustetun kangaskassin, joka pitää sisällään myös festivaalikatologin, kutsuja avajaisiin ja muihin juhliin, mainoksia, ynnä muuta.

Kuva 3: Festivaalipasseja (Partanen, P. 2011).

4.2 Matkan järjestäminen

Ohjaaja, jonka työ on valittu kilpailusarjaan tai johonkin muuhun tärkeään näyttökseen, saa yleensä kutsun festivaalivieraaksi. Lähes poikkeuksetta festivaalit tarjoavat ainakin ilmaisen akkreditoitumisen, mutta usein myös majoituskulut katetaan. Mikäli festivaalin budjetti sen sallii, saatetaan ohjaajalle kustantaa lennotkin. Esimerkiksi vuonna 2011 Tricky Women -lyhytelokuvafestivaali kustansi lennot Sanni Lahtiselle, jonka piirrosanimaatio ”Kuka Kehtaa” (2010) oli festivaalin ohjelmistossa. Jos majoitus hoidetaan festivaalin toimesta, ohjaajan huoleksi jää matkojen järjestäminen. Perillä festivaalivieraita kuitenkin voi olla joku vastassa lentokentällä tai juna-asemalla. Zagrebin Animafestiin mennessämme meidät haki lentokentältä vapaaehtoinen talkootyöläinen festivaalin sponsoriautolla, kun taas Ranskan Premiers Plans elokuvafestivaalilla juna-asemalla meitä vastassa ollut vapaaehtoistyöntekijä oli liikkeellä omalla pienellä, c-kasettisoitimella varustetulla autollaan.

Suomen elokuvasäätiö voi myöntää matka-avustusta festivaalimatkoihin, jos oma animaatio on päässyt kilpailusarjaan tai muuhun ohjelmistoon. Tukipäätöksiä tehdään ympärivuotisesti, muttei välttämättä joka kuukausi. Hakemuksen voi nykyisin tehdä elokuvasäätiön Internet -sivuilla osoitteessa www.ses.fi. Sähköiseen palveluun rekisteröityminen kestää alle viikon. Hakemuksen liitteenä SES:lle toimitetaan matkustussuunnitelma- tai raportti, elokuvatapahtumaan esitetty kutsu ja selvitys matkustuskustannuksista sekä toteutuneisiin kustannuksiin perustuva tukiselvitys. (Suomen elokuvasäätiö, 2003)

Matka-avustusta voi koettaa hakea myös Taiteen keskustoimikunnalta. Sen antamaa matka-apurahaa voidaan myöntää ulkomaille suuntautuviin matkoihin jos taitelija tai taiteenalan asiantuntija edustaa aktiivisesti Suomea esimerkiksi esitelmöimällä tai osallistumalla alansa seminaariin (Taiteen keskustoimikunta, 2011).

5 TUNNETUIMPIA ANIMAATIOFESTIVAALEJA

Kuten on jo käynyt ilmi, animaatiofestivaaleja on kymmeniä, suurista pieniin, taideanimaatioon keskittyvistä kaupallisiin tapahtumiin ja opiskelijafestivaaleista enemmän ammattilaistuotantoon perehtyviä. Festivaalien pistäminen *paremmuusjärjestykseen* ilman laajaa omakohtaista festivaalivierailukokemusta on mahdotonta. Myös *tärkeysjärjestyksen* määrittelemine riippuu paljolti kenen kannalta asiaa katsoo ja äkkiseltään voisi olettaa että tietysti opiskelijafestivaalit ovat animaatio-opiskelijalle tärkeimpiä. Tunnetuimmilla animaatiofestivaaleilla kuitenkin järjestetään myös opiskelijakilpailusarjoja, niinpä olen tähän festivaalien pintaraapaisuun valinnut kotimaisia festivaaleja lukuun ottamatta niitä tunnetuimpia festivaaleja, joissa on kilpailusarja opiskelijoille.

5.1 Kotimaiset festivaalit

Suomen paras, vanhin ja ainoa animaatiofestivaali on Helsingissä pidettävä Animatricks. Sitä on järjestetty vuodesta 2000. Animatricks on pieni festivaali, mutta sen tehtävä tuoreen kotimaisen animaation kokoajana ja esityskanavana on tärkeä. Animatricks kuuluu ANOBA -yhteistyöfestivaaleihin, ja vuonna 2010 Animatricks toimikin kilpailun emäntänä. Animatricksissa annetaan vuoden parhaimmalle kotimaiselle lyhytanimaatiolle Metropolia -palkinto (Animatricks, 2009). Festivaali järjestetään lokakuussa, ilmoittautumisen deadline juhannuksen aikoihin.

Lyhytanimaatioita ohjelmistoihinsa kelpuuttavia kotimaisia lyhytelokuvafestivaaleja ovat Tampereen elokuvajuhlat, Kettupäivät, Arktisen Upeeta, Reikäreuna, Artisokka (vain naisille) ja Oulun kansainvälinen lasten- ja nuortenelokuvien festivaali. Myös Rakkautta & Anarkiaa ja Espoo Ciné -festivaaleille voi koettaa animaatioitaan tarjota.

5.2 Eurooppa

Suurin ja vanhin animaatiofestivaaleista on Ranskassa järjestettävä **Annecyn** kansainvälinen animaatiofestivaali. Se järjestettiin ensimmäisen kerran 1960

sponsoreinaan Alexandre Alexeieff, Max Fleischer, Paul Grimault, Ivan Ivanov-Vano ja Jirí Trnka (Annecy, 2011). Tapahtuma järjestetään pienessä Annecyn kaupungissa, joka sijaitsee kauniin Annecy -järven rannalla ja on tapahtuman aikaan on täynnä ihmisiä. Annecyn yhteydessä järjestettävä **MIFA** (International Animation Film Market) on ammatillinen ja kaupallinen tapahtuma, jossa tekijät voivat tavata rahoittajia ja tuottajia. MIFA:sta voi esimerkiksi varata kojun oman tuotannon promoamista varten (Annecy, 2011). Annecyn tunnelmaa on luonnehdittu paikoitellen hektiseksi, eikä ”vähäpätöisemmät” vieraat, kuten opiskelijasarjaan päässeet ohjaajat, saa yhtä paljon huomiota kuin pikkufestivaaleilla. Onhan tämä tietysti ihan ymmärrettävää sillä Annecyyn saapuu runsaasti alan suuria nimiä. Suhteiden syventäminen tämän kokoluokan festivaalilla voikin jäädä pinnalliseksi. Nancy Denney-Phelps kiteyttää sosiaalisen kanssakäynnin luonteen seuraavanlaisesti: ”Suurilla festivaaleilla kuten Annecyssä saatat törmätä joihinkuihin juuri silloin kun he ovat matkalla johonkin tapahtumaan, eikä heitä enää välttämättä tämän jälkeen näe”. Kaikesta huolimatta Annecy on suuruudessaan vierailun arvoinen festivaali ja toivon itsekkin siellä joskus käyväni.

Stuttgartin kansainvälinen animaatiofestivaali (Internationales Trickfilm Festival Stuttgart) on myös kookas ja hyvin organisoitu tapahtuma, jossa vuonna 2011 jaetaan palkintorahoja yli 50 000 euron edestä. Näytöksien skaala on laaja ja tapahtumalla on paljon oheisohjelmaa, kuten työpajoja, luentoja ja studioiden esittäytymisiä (Internationales Trickfilm Festival Stuttgart, 2011). Samaan aikaan festivaalin kanssa alkaa FMX, joka on animaation, tehosteiden, pelien ja interaktiiviseen median konferenssi.

Animafest Kroatian Zagrebissa on Annecyyn ja ITFS:iin verrattuna keskikokoinen festivaali, mutta sillä on toiseksi vanhimpana animaatiofestivaalina pitkät perinteet ja ammattilaiset pitävät sitä arvossaan. Animafest järjestetään vuosittain, mutta lyhytanimaatiolle festivaali on omistettu parillisina vuosina. Parittomina vuosina Animafestillä kilpailee pitkät animatioelokuvat. Animaatiomme Benigni oli vuonna 2010 opiskelijakilpailussa ja lähdimme Elli Vuorisen kanssa paikan päälle edustamaan. Festivaalikeskus sijaitsee Zagrebin keskustassa, ja samassa rakennuksessa oli teatteri ja

festivaalikaupilakin. Toinen teatteri, jossa myös luennot pidettiin, sijaitsee noin kymmenen minuutin kävelymatkan päässä festivaalikeskuksesta. Ohjaajat saivat lounaskuponkeja: me opiskelijasarjat edustajat saimme lounastaa vähän syrjäisemmässä ravintolassa, jossa oli vielä remontti kesken kun kävimme siellä ensimmäistä kertaa syömässä. Tärkeämmät vieraat saivat ruokailla paremmassa paikassa arvokkaammin. Festivaalilla vieraili alalla tunnettuja konkareita ja yleistunnelma oli mukavan rento.

Kuva 4: Animafestin festivaalikeskuksessa vietettiin Alexei Alexeevin syntymäpäiviä.

Päiväsankari oikealla, sormi suussa (Partanen, P. 2011)

Portugalin Espinhossa jo vuodesta 1976 järjestettävä **Cinanima** on kolmanneksi vanhin eurooppalainen festivaali. Heikki Jokisen mukaan Cinanima kuului pitkään festivaalien kärkikastiin, mutta rahoituksen hiipuessa tapahtumakin on kutistunut, mutta ammattilaiset arvostavat sitä edelleen. Siellä animaatioon suhtaudutaan taiteena ja festivaali on mukava tekijöiden kohtaamispaikka (Jokinen, H. 2009). Cinaniman opiskelijasarjaan hakiessa täytyy todistaa henkilökohtaisella lausunnolla tai koulun paperilla että tosiaan on kyseisen oppilaitoksen opiskelija (CINANIMA, 2011). Käytännössä siis varmasti

riittää henkilökohtaisen lausunnon kirjoittaminen ja signeeraaminen ja paperiin koulun opintotoimistosta leiman pyytäminen.

Euroopassa on useita pienempiäkin, mutta pienuudestaan huolimatta laadukkaita ja kunnianhimoisia festivaaleja. On melkein pä itsestään selvää, että kannattaa vierailla Suomenlahden toisella puolen Tallinnassa järjestettävässä **Animated Dreams**issä, jonka vakiovierailijoihin kuuluu muiden muassa maailmankuulu, Turun taideakatemiassa aikoinaan opettanut Priit Pärn ja vaimonsa, Olga Pärn. Tunnelma on ystävällinen ja rempseä ja festivaalin yhteydessä voi päästä perinteisesti **Nukufilm** -studiolla järjestettäville jatkoille, joissa on tarjolla kaalikeittoa sekä vodkaa. Myös Slovenian Ljubljanassa järjestettävästä **Animatekasta** ei sen vierailijoilla ole ollut pahaa sanottavaa. Sen ohjelmistosuunnittelija Igor Prasselilla on rautainen ammattitaito ja hyviä suhteita, niinpä Animatekassa on kansainvälinen jury ja laajoja, huolella suunniteltuja erikoissarjoja (Jokinen, H. 2009).

Kuva 5: "Meet the film makers" -keskustelutilaisuus Animafestissä. Henkilöt oikealta: Olga Pärn, Priit Pärn, Igor Prassel ja Chris Landreth (Partanen, P. 2010).

5.3 Euroopan ulkopuoliset

Ottawan kansainvälinen animaatiofestivaali on toiminut vuodesta 1976 ja se on Pohjois-Amerikan suurin animaatiofestivaali. Ottawan festivaalille ei yleisestä Pohjois-Amerikan linjasta poiketen ole osallistumismaksua. Viime vuosina festivaali on vaihtanut taideanimaatiota ylistävien palkintokategorioiden painopisteitä enemmän sekä itsenäisen että kaupallisen animaation taiteellisuutta huomioivaksi (Ottawa International Animation Festival, 2011).

Aasian ykköskastia edustaa parillisina vuosina järjestettävä **Hiroshiman** kansainvälinen animaatiofestivaali, jota Heikki Jokinen kuvailee mainioksi paikaksi tavata ihmisiä. Hiroshiman festivaalilla on runsas sosiaalinen ohjelma retkineen ja vieraista pidetään hyvää huolta (Jokinen, H. 2009). Aikaisempina vuosina esikatselukopion ja esityskopion on tullut olla ntsc -muodossa, mutta vuoden 2012 festivaalin säännöt valmistuvat elokuussa 2011 ja nähtäväksi jää pysyykö nauhakäytäntö samana (International Animation Festival Hiroshima, 2011).

Animaatiofestivaali **KROK** on vailla vertaistansa. Se järjestetään jokilaivalla, joka vuorovuosina seilaa Venäjän Volgalla ja Ukrainan Dnepr -joella. Käytännössä kyseessä on puolitoistaviikkoinen jokimatka animaatioväen kanssa sisältäen muutaman pysähdyksen jokien varsilla sijaitseviin kaupunkeihin. Yksi festivaalin vakiovieraista on Juri Norstein, joka on pitänyt KROKissa myös luentoja. Vuoden 2010 matkalle pääsivät osallistumaan opiskelijatoverini Joni Männistö ja Elli Vuorinen, joiden matka pitkin Volgaa on varmasti ollut ikimuistoinen kokemus. Vuoden 2011 hakuun ei opiskelijaelokuvia hyväksytty, mutta vuonna 2012 opiskelijatyötkin ovat taas mukana (International animated films festival "KROK", 2011)

1995 ensimmäisen kerran pidetty **SICAF** eli Seoul International Cartoon & Animation Festival on Korean suurin animaatiofestivaali, joka esittelee niin Korealaista kuin kansainvälistäkin animaatiota. Koreassa on myös opiskelija-animaatioille suunnattu festivaali, **PISAF** (Puchon International Student Animation Festival).

6 TULEVAISUUDEN TUULET

6.1 Festivaalien digitalisoituminen

Maailma digitalisoituu ja festivaalit sen mukana. Animateka -animaatiofestivaalin organisoijiin kuuluvan Igor Prasselin arvion mukaan digitalisoituminen tulee vaikuttamaan meihin kaikkiin 5-10 vuoden sisään, kun elokuvateatterit muuttavat esitysstandardejaan. Filmiprojektorit vaihtuvat videotykkkeihin. Pysyvätkö pienet teatterit kehityksen perässä joutuessaan päivittämään vanhat projektorinsa uusiin ja arvokkaisiin videotykkkeihin? Kyseessä on varmasti suuri investointi, eikä ole takuita siitä onko nykyinen tekniikka tehty kestäväksi yhtä kauan kuin vanhat kunnon projektorit. Uusi tekniikka vaatii myös tekijöitä vaihtamaan välineistöään tehokkaampiin, jotka jaksavat pyörittää korkearesoluutioista HD-materiaalia.

Yksi esimerkki vanhemman tekniikan hylkäämisestä löytyy Kanadasta: Ottawan kansainvälisen animaatiofestivaalin sääntöihin on vuonna 2011 tullut muutos, että esityskopioksi hyväksytään vain 35mm filmikopio tai korkealaatuinen digitaalinen videotiedosto. Digibetoja, Beta SP:tä tai muita nauhoja ei enää hyväksytä (Ottawa International Animation Festival, 2011). Benignistäkin olemme jo muutamaan otteeseen saaneet lähettää videotiedoston internetin kautta, jos festivaalille ei ole esityskopio nauha- tai dvd -muodossa kelvannut tai jostain syystä esityskopion lähettäminen on jäänyt viime tippaan.

Turun ammattikorkeakoulun Taideakatemia viestinnän koulutusohjelmassa on vielä keväällä 2011 käytäntö, että elokuvista tehdään digibeta –nauha ja dvd, tarvittaessa betacam sp -nauha. Oppilaat kuitenkin ovat alkaneet tuottamaan animaatioitaan HD-tasoisena ja tällöin on tehty omakustanteisia Blu-ray -kopioita.

Digitalisoitumisen hyviä puolia niin tekijän kuin festivaalinkin kannalta ovat nopea, edullinen ja vaivaton lähettäminen. Videotiedostot tulevat festivaaleillekin edullisiksi koska tällöin vältetään esityskopion takaisinlähetyksen ja siitä joskus seuraavat kömmähdykset. Yleinen huolenaihe videotiedostojen

toistamisessa on mahdollinen laadun kärsiminen. Animatekan ohjelmistosuunnittelija Igor Prassel spekuloikin, että jos internetin kautta lähetettyjen tiedostojen vastaanottajalla ei ole tarpeeksi laajaa teknistä tietämystä kääntää tiedostoja oikeaan projektointimuotoon, voi seurauksena olla melkoinen sotku (Prassel, I. 2011). Digitalisoituminen osaltaan helpottaa animaatioprosessin tekovaiheita ja sallii kuvanmateriaalin monipuolisen muokkaamisen. Kun enää ei juurikaan kuvata kalliille filmille, ei ole pakko onnistuakaan ensimmäisellä kerralla.

Nykyään on olemassa lyhytelokuvafestivaaleja, jotka järjestetään kokonaan internetissä, esimerkiksi FLUXUS ja The Internet Film Festival. Internetissä järjestettävillä festivaaleilla elokuvien katselu on toki vaivatonta, mutta hengetöntä. Animaatioiden katseleminen porukalla teatterissa on ihan oma kollektiivinen nautintonsa, eikä samaa tunnelmaa voi tietokonetuolilta tavoittaa. Lisäksi webbifestivaalit voivat vaatia arveluttavia sopimuksia, kuten lupaa saada pitää animaatiota esillä verkkosivuillaan vuoden ajan. Moiseen suostuminen voi myöhemmin hankaloittaa vaikkapa levittäjien kanssa tehtävien sopimusten tekemistä.

6.2 Festivaalien syntyminen, kuoleminen ja kuolleista nousu

Uusia festivaaleja syntyy jatkuvasti kun taas jotkut hiipuvat pois. Osa on jäänyt tauolle, osaa siirrytään järjestämään joka toinen vuosi kun taas toiset siirtyvät vuosittaisiksi tapahtumiksi. Elokuva festivaalien muuttuvuus on niiden määrän takia vilkkaampaa, mutta esimerkkejä löytyy animaatiofestivaaleistakin. Tällainen kiertokulku on ollut olemassa jo kauan, mutta viime vuosina vallinnut talouden taantuma varmasti on vaikuttanut festivaalienkin organisointiin epäedullisesti. Rahoituksen saaminen voi olla entistä hankalampaa.

Puolalaista ReAnimacjaa ei ollenkaan järjestetty vuonna 2010 ”järjestäjistä riippumattomista syistä” (ReAnimacja, 2009). ReAnimacjan internet-sivujen mukaan festivaali järjestettäisiin vuonna 2011, mutta aikaisempina vuosina tapahtuma on ollut huhtikuun lopulla eikä osallistumiskutsuja tämänvuotiseen tapahtumaan ole näkynyt, niinpä tätä festivaalia voitaneen pitää toistaiseksi

kuolleena. Amerikkalainen, Michiganin osavaltiossa sijaitsevassa Kalamazoossa paikallisen collegen kanssa yhteistyössä järjestetty Kalamazoo International Animation Festival on myös tauolla vuonna 2011 taloudellisten ongelmien vuoksi. Tapahtuma järjestettäneen uudelleen tulevaisuudessa, joskin se pitää sisällään myös muita taidemuotoja animaation ohella (Kalamazoo Valley Community college, 2009). Kalamazoon animaatiofestivaali on toistaiseksi onnistunein yritys rakentaa kunnollinen animaatiofestivaali Yhdysvaltoihin (Jokinen, H. 2009). On siis harmillista että edes se yksi harvoista on nyt tauolla. Kotimainen Animatricks koki takapakin vuonna 2008 kun se jouduttiin perumaan rahoitusongelmien vuoksi. Myöskään seuraavana vuonna sitä ei järjestetty, mutta kotimaiset animaatiot kuitenkin pääsivät näyttäytymään molempina vuosina Rakkautta & Anarkiaa festivaalilla Animatricks –näytöksissä. Animatricks on sittemmin kokenut uuden nousun.

Vanhat tutut festivaalit kyllä vaikuttavat pysyneen elinvoimaisina, mutta menoja on silti jouduttu niissäkin karsimaan. Valitettavasti tämä tuntuu vieraanvaraisuudessa: festivaalivieraiden majoitukset saatetaan järjestää lyhyemmäksi aikaa, vieraat laitetaan edullisempiin majapaikkoihin tai voi käydä jopa niinkin ettei majoitusta festivaalin laskuun ole ollenkaan. On myös tavallista, että vieraita saatetaan ”kastittaa”, eli pääkilpailusarjan päässeet nimekkäimmät ja tärkeimmät vieraat pääsevät parempiin hotelleihin kun taas opiskelijasarjaan tai muuhun vähäpätöisempään ohjelmaan elokuvansa saaneet saavat tyytyä yhteismajoitukseen esimerkiksi hostelleissa. Itse olen varsin kokematon festivaalivierailija, ja olen kyllä ollut tyytyväinen tähän asti saamastani kohtelusta kun en paremmastakaan tiedä. Zagrebin Animafestillä kesällä 2010 Elli Vuorinen ja minut majoitettiin pieneen, mutta idylliseen hostelliin. Huonetovereiksi saimme kaksi nuorta japanilaista naista, Aico Kitamuran ja Miki Tanakan, ja vastapäisessä huoneessa majapaikkaa pitivät Atsushi Wada ja Kei Oyama, jotka kaikki ovat nuoria ja nousevia taideanimaatio-ohjaajia. Yhteismajoituksessa on siis myös puolensa, pääsee ainakin paremmin tutustumaan kollegoihin. Fredrikstadin animaatiofestivaalilla Norjassa ei opiskelijoita ja ammattilaisia eroteltu niin selkeästi, vaan kaikki majoitettiin samaan hostelliin (Vuorinen, E. 2011). Eriarvoistaminen ei

kuitenkaan ole pelkästään taantumien syytä, vaan siihen vaikuttaa myös animaatiofestivaalin koko. Yleinen tunnema on, että mitä pienempi festivaali, sen intiimimpi atmosfääri.

Taantumasta ja joidenkin festivaalien hiipumisesta huolimatta animaatiofestivaalit ovat lisääntyneet. Uusia tapahtumia tuntuu nousevan erityisesti pieniin pitäjiin, tai ainakin allekirjoittaneelle entuudestaan tuntemattomiin paikkoihin. Mutta miksi juuri pienet paikkakunnat? Osasyynä voisi olla esimerkiksi pyrkimykset edistää kyseisen alueen kulttuuria ja matkailua. Kieltämättä olisi kiehtovaa vieraila Kroatian Bolissa, Kreikan Korfulla tai Adžarian autonomiseen tasavaltaan kuuluvassa Batumissa Euroopan suurien kaupunkien asemesta.

Tuorein lisäys animaatiofestivaalien joukkoon Kroatian Bolissa järjestettävä Superoon, jonka osallistumiskutsut ilmaantuivat sähköposteihin keväällä 2011. Muita tuoreita Eurooppalaisia festivaaleja ovat muun muassa Scotland Loves Animation, Be There! Corfu Animation Festival, The International Animation Film Festival Golden Kukulj ja ANIFILM (Wikipedia, 2011). Liekö hyvä enne ANIFILM – festivaalille että yksi festivaaliorganisoijista on kuuluisan animaatio-ohjaajan Jiří Trnka -vaimon kaima?

7 LOPPUSANAT

Kirjoitusprosessini on ollut lyhyt, mutta intensiivinen. Tunnen saaneeni vakautta ja tiivistystä hajanaiseen tietämyspohjaani sekä oppineeni myös uusia asioita tietoa etsiessäni. Kirjallinen opinnäytetyöni on kuitenkin vain pintaraapaisu animaatiofestivaalien maailmaan. Tulevat animaattorisukupolvet voisivat esimerkiksi syventyä tarkemmin kaupallisen ja taiteellisen profiilin omaaviin festivaaleihin ja niiden eroihin tai festivaalien organisointiin.

Ohjaajat ovat leikkimielisesti sanoneet, että ”animaatiofestivaalit ovat syy miksi leffoja tehdään”! Itse uskon, että vitsailevan sävyn alla piilee myös osa totuutta. Tekeekö kukaan animaatioelokuvia puhtaasti omaksi ilokseen? Mitä hyötyä ohjaajalle on tehdä ei-kaupallinen animaatioelokuva, ellei sitä näytetä missään?

Harva varmaan tekee animaatiota pelkästä puhtaasta ilosta piirtää sama kuva viisikymmentä kertaa, ilosta taivuttaa nukke hyvään asentoon tai ilosta klikkailla After Effectsin nappeja. Osa animaatioelokuvien tekemisen nautinnosta mielestäni on juurikin katsojissa. Ei ole sen kutkuttavampaa hetkeä kuin seurata yleisön reaktiota näiden seuratessa tekemääsi animaatioelokuvaa!

Mitä enemmän olen aiheesta ”animaatiofestivaalit” kirjoittanut, sitä kiinnostuneemmaksi niistä olen tullut. Festivaalivieraaksi pääsyn halun lisäksi ajatus jonkin festivaalin organisointiin osallistumisesta on alkanut kiehtoa. Olen vierailut yhteensä vasta kolmella varsinaisella animaatiofestivaalilla, joten vielä olisi siis yli viisikymmentä listalla yliviivattavana. Tulevaisuus näyttää, tulenko osallistumaan festivaaleille ohjaajana, organisoijana vai siviilinä.

LÄHTEET

Annecy, 2011. Viitattu 20.4.2011 <http://www.annecy.org/about/who-are-we-/history> **JA**
<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:z9bxOYoiY70J:www.annecy.org/annecy-2011/mifa/mifa-presentation+mifa+annecy&cd=3&hl=fi&ct=clnk&gl=fi&source=www.google.fi>
JA

<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:NDyVIqETMqEJ:www.annecy.org/annecy-2011/mifa/the-advantages-of-mifa+annecy+mifa&cd=4&hl=fi&ct=clnk&gl=fi&source=www.google.fi>

Animatricks, 2009. Viitattu 20.4.2011

http://www.animatricks.net/2011/index.php?page=fi_info#animatricks **JA**
http://www.animatricks.net/2011/index.php?page=fi_kilpailut.

CINANIMA, 2011. Viitattu 25.04.2011 <http://cinanima.pt/2011/regulation/?lang=en>.

Denney-Phelps, N. 2011. Henkilökohtainen tiedonanto

Internationales Trickfilm Festival Stuttgart, 2011. Viitattu 24.4.2011

<http://www.itfs.de/en/competitions/awards.html> **JA**
<http://www.itfs.de/en/programmes.html>

European association of animated films, CARTOON, 2011. Viitattu 20.4.2011

<http://www.cartoon-media.eu/OR/partners.php> **JA** <http://www.cartoon-media.eu/OR/about.php>.

International animated films festival «KROK», 2011. Viitattu 25.4.2011

<http://www.krocfestival.com/index.php?p=reglament&ver=eng> .

International Animation Festival Hiroshima, 2011. Viitattu 25.4.2011

<http://www.hiroanim.org/en2011/e03compe/3-01e.html> **JA**
<http://www.hiroanim.org/en2010/e03compe/3-01e.html> > regulations

Jokinen, H. 2009. Animaatiofestivaalien viidakossa. Avek-lehti 01/2009, 48-51. Viitattu 23.4.2011 http://www.kopiosto.fi/avek/avekin_toiminta/avek_lehti/fi_FI/arkisto/.

Kalamazoo Valley Community college, 2009. Viitattu 19.4.2011 <http://www.gokafi.com/>.

ReAnimacja, 2009. Viitattu 10.4.2011 <http://www.reanimacijafestival.com/2009/en/>.

Ottawa International Animation Festival, 2011. Viitattu 22.4.2011

http://www.animationfestival.ca/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=166&Itemid=808 JA

http://www.animationfestival.ca/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=163&Itemid=806.

Prassel, I. 2011. Henkilökohtainen tiedonanto

Reelport, 2011. Viitattu 20.4.2011 <http://www.reelport.com/>.

Shortfilmdepot, 2011. Viitattu 20.4.2011 <http://www.shortfilmdepot.com>.

Suomen elokuvasäätiö, 2003. Viitattu 12.4.2011 <http://www.ses.fi/>> Kulttuurivienti > Kulttuuriviennin tukiohjeet (pdf).

Taiteen keskustoimikunta, 2011. Viitattu 8.5.2011

http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi/default.asp?WCI=wciFrames&strlanguage_id=fi&strSub_page=grant

The Animation Society of India, TASI, 2010. Viitattu 8.5.2011

<http://www.tasionline.org/category/anifest-india/anifest-india-2010/>

Withoutabox, 2011, Viitattu 20.4.2011 <https://www.withoutabox.com/>.

Vuorinen, E. 2011. Henkilökohtainen tiedonanto.

Wikipedia, 2011. List on international animation festivals. Viitattu 20.04.2011
http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_international_animation_festivals.

Kuva 1 Animafest Zagreb. Viitattu 25.04.2011
http://www.animafest.hr/en/archive/2010/photogallery/friday_04_06_2010

Liite 1: Lista animaatiofestivaaleista

AIAF, Wagga Wagga, Australia	www.aiaf.com.au/
Anilogue, Budapest, Unkari / Wien, Itävalta	www.anilogue.com
Anifest India	www.tasionline.org
Anima, Bryssel, Belgia	http://www.anima2011.eu/
Animanima IAF, Cacak, Serbia	www.animanima.org
Animac IAFF of Catalonia, Lleida, Espanja	www.animac.info/
Anima Córdoba IAF, Córdoba, Argentiina	www.animafestival.com.ar/
Animacor, Córdoba, Espanja	www.animacor.com/festival
Animadrid, Madrid, Espanja	www.animadrid.com/
Anima Mundi IAFF, São Paulo-Rio de Janeiro, Brasilia	www.animamundi.com.br/
Animanuit, Lyon, Ranska	www.animanuit.org/
Animarte, ympäri Etelä-Amerikkaa	www.animartefest.com/
Animasyros, Ermoupoli, Kreikka	www.animasyros.gr/
Animated Dreams, Tallinna, Viro	www.poff.ee/anima
Animateka, Ljubljana, Slovenia	www.animateka.si/
Animation, Lucca, Italia	www.luccanimation.com/
Animator IAFF, Poznan, Puola	www.animator-festival.com/
Animatricks, Helsinki, Suomi	www.animatricks.net/
Animfest Athens, Ateena, Kreikka	www.animationcenter.gr/
Animafest Zagreb, Zagreb, Kroatia	www.animafest.hr/
Anim'est IAFF, Bukarest, Romania	www.animest.ro/
Annecy IAFF, Annecy, Ranska	www.annecy.org/
BAF, Bradford, Englanti	www.nationalmediamuseum.org.uk/nmem/baf/

Balkanima, Belgrad, Serbia	www.balkanima.org/
Banjaluka IAFF, Banjaluka, Bosnia ja Herzegovina	www.banjalukanima.org
Be There! Corfu Animation Festival, Korfu, Kreikka	www.betherefest.gr
Cosmic Zoom Film Festival, Kööpenhamina, Tanska	www.cosmiczoom.dk/
Canterbury Anifest, Kent, Englanti	www.canterburyanifest.com
Cartoon Club, Rimini, Italia	www.cartoonclub.it/
Cartoons on the Bay, Positano, Italia	www.cartoonsbay.com/
CICAF, Hangzhou, Kiina	www.cicaf.com
CICDAF, Changzhou, Kiina	www.cicdaf.com
Cinématou IAFF, Geneve, Sveitsi	www.cinematou.ch
Cinanima IAFF, Espinho, Portugali	www.cinanima.pt
Cortoons ISAFF, Rooma, Italia	www.cortoos.it/
Cyber Sousa, Xiamen, Kiina	www.cybersousa.org
Dok Leipzig, Leipzig, Saksa	www.dok-leipzig.de
Eksjö Animation Festival, Eksjö, Ruotsi	www.eksjoanimation.se/
Fantoche IAFF, Baden, Sveitsi	www.fantoche.ch/
Fest Anca, Žilina, Slovakia	www.festanca.sk/
FIA Stockholm, Tukholma, Ruotsi	www.fiastockholm.se/
Flip Animation Festival, Wolverhampton, Englanti	www.flipfestival.co.uk/
Fredrikstad Animation Festival, Fredrikstad, Norja	www.animationfestival.no
GIRAF, Calgary, Kanada	www.giraffest.ca
Golden Kuker IAFF, Sofia, Bulgaria	www.animationfest-bg.eu/
HAFF Holland Animation Film Festival, Utrecht, Hollanti	http://haff.awn.com/.
Hiroshima International Animation Festival	www.hiroanim.org
IAF Istanbul, Istanbul, Turkki	www.iafistanbul.com

I Castelli Animati IAFF, Genzano di Roma, Italia	www.castellianimati.it
ITFS, Internationales Trickfilm Festival, Stuttgart, Saksa	www.itfs.de
Klik! Amsterdam Animation festival, Amsterdam, Hollanti	www.klikamsterdam.nl/
Krok IAFF, Jokilaiva, Ukraina/Venäjä	www.krokfestival.com/
LIAF, Lontoo, Englanti	www.liaf.org.uk/
Lucca Anifest, Trebon-Teplice, Tsekki	www.anifest.cz/
MIAF, Melbourne, Australia	www.miaf.net
Monstra, Lissabon, Portugali	www.monstrafestival.com/
PISAF, Puchon, Etelä-Korea	www.pisaf.or.kr/
ReAnimania, Jerevan, Armenia	www.reanimania.com/
Roanne Animation Short Film Festival, Roanne, Ranska	http://animationfestival.roanne.fr/
Scotland Loves Animation, Edinburgh, Skotlanti	http://www.lovesanimation.com/
SICAF, Soul, Etelä-Korea	www.sicaf.org
SUPERTOON, Bol, Kroatia	www.supertoofestival.com/
Tehran Animafest, Teheran, Iran	www.tehran-animafest.ir/
Tindirindis IAFF, Vilna, Liettua	www.tindirindis.lt/
TOFUZI, Batumi, Ajaran autonominen tasavalta, Georgia	http://tofuzi.adf.ge

Liite 2: Linkkejä

Festivaalilistoja- ja tietoa:

- <http://pegbar.org/Leftpages/animationfestivals.htm>
- <http://www.animation-festivals.com/>
- <http://www.festivalfocus.org/>
- <http://www.filmfestivalworld.com>
- <http://www.filmkontakt.com/>
- www.awn.com
- http://www.le-court.com/films_platform/index.php

PRO FORMA TNT:n ja Postin sivuilla:

- http://www.tnt.com/express/fi_fi/site/home/ohjeita_lahettamiseen/lahetysasiakirjat_ja_pakkaaminen/kauppalaskun_ja_proforma_laskun_tayttaminen.html
- <http://www.posti.fi/liitteet/lahettaminen/Proforma.pdf>